

**Prof. univ dr. Nicolae Neacșu**  
**Dr. Petre Baron**

**Prof. univ. dr. Vasile Glăvan**  
**Asist. univ. drd. Monica Neacșu**

# **GEOGRAFIA**

## **ȘI**

# **ECONOMIA TURISMULUI**



Copyright © 2011, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

**Editurii Pro Universitaria**

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

**Editurii Pro Universitaria**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**NEACȘU, NICOLAE**

**Geografia și economia turismului/** Prof. univ dr. Nicolae Neacșu,  
prof. univ. dr. Vasile Glăvan, dr. Petre Baron, asist. univ. drd. Monica  
Neacșu. - București : Pro Universitaria, 2011

Bibliografie

ISBN 978-973-129-829-0

I. Glăvan , Vasile

II. Baron, Petre

III. Neacșu, Monica

913(498)

338.38 (498)

**Partea I**

# **GEOGRAFIA TURISMULUI**

# CUVÂNT INTRODUCATIV

---

---

Turismul, ca activitate economico-socială a apărut și evoluat în directă legătură cu procesul general de dezvoltare a societății, reflectând prefacerile din interiorul acesteia. Prin valorificarea superioară a resurselor turistice și nu, numai, aportul valutar, ponderea în PIB, realizarea valorii adăugate, echilibrarea balanței de plăți valutare, efectul de antrenare și stimulare a producției în alte domenii economice, ocuparea forței de muncă etc. turismul devine o activitate prioritară de interes național în multe țări de pe mapamond.

Odată cu dezvoltarea economică și creșterea veniturilor, democratizarea și liberalizarea turismului, paralel cu dezvoltarea în mod intensiv a bazei tehnico-materiale a acestuia, modernizarea mijloacelor de transport și a căilor de comunicație, turismul a devenit un fenomen de masă cuprinzând toate categoriile sociale ale populației mondiale.

Datele statistice ale Organizației Mondiale a Turismului – sunt elocvente în acest sens: numărul de turiști internaționali a crescut, în ultimii 60 de ani, de la 25 milioane în anul 1950, la 160 milioane în 1970 și în fine, la 922 milioane în 2008; capacitatea hotelieră și a unităților de cazare asimilate acesteia a crescut de la 16.270 mii camere în anul 1987 la 35.000 mii în 2007.

Specialiști OMT arată că, în perspectiva secolului XXI, industria turismului și a călătoriilor va ocupa locul III în afacerile mondiale, după tehnologia informațiilor și telecomunicații. Astfel, se previzionează circa 1.006 miliarde de turiști internaționali și peste 1.055 miliarde USD încasări în anul 2010 iar, în 2020, cifrele estimate ajung la 1,6 miliarde turiști și 2.000 miliarde USD încasări. Dacă se adaugă și turismul național intern (în interiorul granițelor țărilor), care este în creștere continuă, putem aprecia amploarea acestui fenomen economico-social pe plan mondial, cu consecințe previzibile în mediul înconjurător și la nivelul societății umane.

Turismul, ca activitate complexă și eterogenă încorporează componente variate și de aceea se pretează la un studiu interdisciplinar. Acest demers necesită cooperarea între mai multe discipline, de la cele economice, sociale și ale naturii până la cele tehnice și informatice, fiecare dintre acestea concentrându-se asupra aspectelor specifice domeniului lor de cercetare. Se ajunge, în final, la analiza, cunoașterea și dezvoltarea turismului ca un întreg, ca un sistem complex, funcțional într-un ansamblu teritorial.

**Geografia și Economia Turismului** sunt discipline de bază în pregătirea unui specialist în turism.

Acestea asigură suportul teoretic și practic în cunoașterea mecanismelor funcționării turismului ca activitate economico-socială de mare complexitate, în clarificările conceptuale și însușirea principalelor categorii economice din domeniu, ca și în evidențierea factorilor determinanți, a tendințelor și formelor de manifestare a cererii și ofertei turistice și a cercetării și localizării acestora din urmă.

Evidențiind rolul turismului în dezvoltarea economico-socială, asigură cunoștințele necesare pentru elaborarea și evaluarea programelor și politicilor în turism.

Turismul se desfășoară, sub toate formele sale, în mediul geografic mai mult sau mai puțin umanizat, fiind totodată determinat sau influențat de factorii geografici naturali, economici și sociali ai acestuia.

Geografia turismului studiază turismul ca fenomen economic, spațial, temporal și cauzal, care se desfășoară în mediul înconjurător, în interacțiunea cu factorii de mediu și societate, dar și ca o activitate cu un impact evident asupra acestora.

Cercetarea geografică are o contribuție esențială la analiza potențialului turistic și la identificarea destinațiilor turistice iar, evaluările calitative și cantitative ale resurselor turistice, economice, tehnice și demografice stau la baza deciziilor de valorificare, dezvoltare și amenajare turistică.

Analiza și cunoașterea ariilor emitente de turiști și a celor receptoare, a relațiilor ce se stabilesc între acestea, volumul fluxurilor turistice, direcția și ritmurile lor de dezvoltare sunt, de asemenea, componente ale cercetărilor geografice.

Cercetările geografice reprezintă „o valoare particulară mare pentru domeniul interdisciplinar al turismului” iar, „geografii, economiștii și ecologii au acoperire aproape unică în ambele grupe de științe (economice și naturale, V. Glăvan), sunt cei mai calificați și avizați ca sintetizatori în domeniul științific al turismului, care îmbină, de asemenea și științele sociale. Geografii, mai ales, datorită pregătirii lor, au cel mai bun potențial să aprecieze și să coordoneze diferitele puncte de vedere” (Mieczkowski Zbigniew, 1990).

În partea I, „**Geografia Turismului**”, se abordează activitatea de turism ca domeniu de studiu și cercetare geografică. Se face o prezentare generală a factorilor determinanți ai turismului, favorabili și defavorabili, conceptele generale și definițiile referitoare la turiști și turism ca activitate economică, socială, spațială și temporală, ca obiect de studiu și cercetare interdisciplinară precum și rolul și locul său în dezvoltarea economico-socială.

Se abordează, pe larg, conceptele de bază ale geografiei turismului, ca obiect și metodologie de studiu și cercetare, regionarea și amenajarea turistică a teritoriului, analiza structurală și funcțională a potențialului turistic, relația turism-mediu înconjurător – societate umană în intercondiționarea lor.

Prezentarea succintă a regiunilor turistice și a destinațiilor turistice pe plan internațional și național nu se substituie unui ghid turistic; aceasta este utilă în procesul de învățământ, în pregătirea și practica specifice activității unei agenții de turism ca și pentru informarea generală a cititorului, ca turist-potențial.

Partea a II-a „**Economia Turismului**” are ca obiect inițierea studenților și masteranzilor în studierea fenomenului turistic la scară națională și mondială, pregătirea lor cu un ansamblu de cunoștințe teoretice și practice, cu un sistem de instrumente statistice și economice capabil să le permită implicarea nemijlocită în soluționarea problemelor cu care se confruntă acest domeniu.

Ca disciplină economică de ramură, **Economia Turismului** cercetează mecanismele economice ale proceselor desfășurate în domeniul turismului, aportul acestuia la progresul economic și social.

Pentru a aborda diversitatea de probleme pe care le incumbă activitatea de turism s-a folosit o bogată literatură de specialitate și de interes general, un variat instrumentar de cercetare statistico-matematic, analize comparative, rezultatele unor investigații sociologice etc. care evidențiază complexitatea turismului ca fenomen de masă pe plan mondial.

Prin conținutul și alcătuirea sa, manualul se adresează învățământului universitar și liceal, geografic și economic, de turism și, servicii, masteranzilor în domeniul turistic, managerilor și specialiștilor din turism și celor interesați să cunoască fenomenul turistic în ansamblul său, principalele destinații turistice și oferta turistică din principalele țări ale lumii, mecanismele economice din activitatea de turism, fluxurile turistice naționale și internaționale etc.

## Capitolul 1

# TURISMUL. CONSIDERAȚII GENERALE

### 1.1. Turismul, activitate economico-socială

#### 1.1.1. Apariția turismului ca activitate economico-socială

Turismul ca activitate economico-socială a apărut și evoluat în directă legătură cu procesul general de dezvoltare a societății, reflectând prefacerile din interiorul acesteia.

Forme incipiente de turism s-au practicat încă din cele mai vechi timpuri, fiind cunoscute călătoriile grecilor vechii Elade cu ocazia Jocurilor Olimpice și a altor întreceri sportive, pelerinajele la locurile de cult ca Dodona și Delfi, pelerinajele de mai târziu de la Mecca, Ierusalim, Roma, Santiago de Compostella etc., deplasările patricienilor romani în scopuri de odihnă și de îngrijire a sănătății în stațiunile termale din Imperiul Roman (Vichy și Aix-les-Bains în Franța, Aachen în Germania, Baden bei Zürich în Elveția, Herculaneum și Gormisara în România etc.), itinerarele de studii ale tinerilor din familiile engleze aristocrate realizate după terminarea facultății, pe continentul european, în anii 1700, cu care ocazie apar termenii „turism” și „turist” etc.

Industrializarea și progresul tehnic din secolele XVIII–XIX au determinat o dezvoltare rapidă a mijloacelor de transport și a căilor de comunicație cu consecințe benefice în amplificarea traficului de călători, în dezvoltarea industriei hoteliere și a activității de turism în general (editare de ghiduri și hărți, ghidare restaurație etc.), urmând ca, în 1841, în Anglia, să ia ființă primul birou de voiaj și prima firmă touroperatoare din lume (Thomas Cook din Londra). Agenția Thomas Cook organizează, în 1841, prima călătorie cu un tren special pentru 500 de turiști pe o distanță de 12 mile, în 1855 organizează primul tour continental, iar în anul 1872 primul tour în jurul lumii.

Până la începutul secolului al XX-lea, turismul a constituit un privilegiu al unor păături sociale cu venituri ridicate (turism elitist), având o desfășurare sporadică și limitată în timp și spațiu, datorită și dificultăților tehnice legate de infrastructura generală și mijloacele de transport, baza materială sau conflictele regionale etc.

În ultimele decenii ale secolului trecut, prin dezvoltarea generală a economiilor naționale cu impact asupra veniturilor populației, a infrastructurii etc. și democratizarea turismului, au crescut substanțial călătoriile turistice, iar activitatea turistică a înregistrat o asemenea amploare, încât, în zilele noastre, poate fi caracterizată ca un fenomen economic și social cu caracter de masă. Astfel, turismul s-a transformat dintr-un fenomen sporadic și elitist într-unul curent și a devenit un mod de viață pentru o mare parte din populația țărilor aflate la un nivel ridicat de dezvoltare economică și una din componentele majore ale civilizației contemporane. Asistăm la o restructurare și diversificare a ofertei turistice, la multiplicarea destinațiilor turistice (legate de modificările din domeniul mijloacelor de transport), la amplificarea cererii turistice atât prin includerea unor noi motivații de călătorie și forme de turism, cât și a unor noi segmente de vizitatori.

Câteva date statistice ale Organizației Mondiale a Turismului sunt elocvente în acest sens: numărul de turiști străini a crescut, în ultimele trei decenii, cu peste 567% de la 160 milioane în 1970 la 922 milioane în anul 2008; capacitatea hotelieră și a unităților similare (moteluri, pensiuni, vile turistice etc.) a înregistrat o creștere cu 82,9% de la 16.270 mii camere în 1987 la 35.000 mii în anul 2007 (Highlight, 2009).

Multe documente arată că și pe teritoriul țării noastre, de secole, s-au efectuat călătoriile în scop turistic, la care au participat de obicei oamenii de cultură, diplomați, comercianți, români sau străini, ale căror relatări cuprind mărturii, descrieri ale locurilor, obiceiurilor și tradițiilor românești. Se remarcă, de asemenea, călătoriile pentru studii ale tinerilor români din secolele XVIII–XIX, care au format intelectualitatea românească de mai târziu. Alți călători români au pornit să cunoască Europa, Africa, China și America.

Construirea primelor linii ferate între 1854-1869 (Oravița – Buziaș, Cernavodă – Constanța și București – Giurgiu), a căii ferate și a podului peste Dunăre, între Fetești – Cernavodă (ing. A. Saligny, 1890-1895) și a unor drumuri naționale, ridicarea de hoteluri și hanuri au dat un nou impuls călătoriilor turistice la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX. Prin realizarea joncțiunii rețelei feroviare din Transilvania și Banat cu cea din Țara Românească s-a asigurat cale liberă traficului turistic internațional spre Europa de Est și Sud-Est și, astfel, inaugurarea, în anul 1883, a primei curse „Orient Express” ce lega, prin Viena, orașele București și Paris și, mai apoi, orașul Istanbul.

În această perioadă se înființează societăți și cercuri turistice, între care: „Societatea Carpatină Ardeleană” (Sibiu, 1881), „Societatea Carpatină din Sinaia” (1893), „Societatea de Gimnastică, sport și muzică” (Iași, 1902), „Societatea Turiștilor din România” (București, 1903), „Touring – Clubul României” (1925, prin transformarea „Hanului Drumeților”), „Frăția munteană” (1921), „Prietenii Mării” (1935). Ia ființă, de asemenea, „Automobil – Clubul Român” (1923) cu sediul în București și 6 filiale în țară, iar, în 1924, Oficiul Național de Turism, care, prin Legea din 1936, se reorganizează în cadrul Ministerului de Interne. În 1971 se înființează Ministerul Turismului, prin care România participă ca membru al Organizației Mondiale a Turismului (1975) cu sediul la Madrid, organizație guvernamentală succesoare a UIOOT – Uniunea Internațională a Organismelor Oficiale de Turism (vezi detalii în Cosmescu, 1998; Snack, colab., 2001; Ceangă, 2002; Dinu, 2002; Cocean, colab., 2002).

În deceniile 6 și 8 ale secolului XX, activitatea de turism din țara noastră a luat o amploare mare prin dezvoltarea infrastructurii generale și a structurilor de primire turistică, diversificarea ofertei de servicii turistice, includerea în circuit a principalelor zone turistice, dezvoltarea de stațiuni turistice, îndeosebi, pe litoral, modernizarea și extinderea celor montane și balneare, echiparea cu hoteluri a principalelor orașe ale țării etc. Astfel, capacitatea de cazare (număr de locuri) a înregistrat 302.800 locuri în anul 2009, iar circulația turistică a înregistrat circa 7.125.300 de turiști cazați în anul 2009 în structurile turistice de primire, din care aproape 1.465.900 au fost turiști străini (INS, 2009).

### ***1.1.2. Factori care influențează sau determină evoluția turismului***

Turismul ca mod superior de petrecere a timpului liber al oamenilor este condiționat în evoluția sa, de o multitudine de factori care asigură satisfacerea motivațiilor turistice și determină călătoria turistică.

Influența acestor factori este aleatorie (ondulatorie și pulsatorie) în funcție de conținutul specific al fiecăruia și în raport cu momentul și locul acțiunii, iar intercon condiționarea reciprocă și simultaneitatea acțiunii lor potențează efectul final, făcând destul de greoaie cuantificarea aportului fiecăruia (Minciu, colab.1991).

În literatura de specialitate există numeroase referiri la problema cauzelor dezvoltării turismului, precum și încercări de clasificare a factorilor de influență și de cuantificare a mărimii și sensului acțiunii lor.

Cea mai cuprinzătoare clasificare utilizează criteriul legat de **natura factorilor**, și anume:

1.1.2.1. **Factori naturali, cultural-istorici și tehnico-economici**, care dau atracția turistică a unui teritoriu și resursele turistice, care, prin amenajări tehnice, determină o activitate de turism. Sunt factori fundamentali ai activităților de turism.

Aici se încadrează și **calitatea mediului (factori ecologici)** pentru turism, gradul de păstrare, protejare și conservare a mediului, nivelul de exploatare și protejare a resurselor turistice, stadiul de conservare și valorificare a moștenirii cultural-istorice.

1.2.2. **Factori economici:** veniturile populației și modificările acestora, oferta turistică, dezvoltarea și diversificarea bazei materiale turistice, dezvoltarea industriei serviciilor, prețurile și tarifele, infrastructura tehnică generală (căile de comunicație, mai ales) etc. influențează și determină, în mod hotărâtor, cererea pentru turism.

1.1.2.3. **Factori tehnici:** performanțele mijloacelor de transport, tehnologiile în construcții, parametrii tehnici ai instalațiilor și echipamentelor specifice (inclusiv din turism) etc. Se impun, îndeosebi, în eficiența investițiilor și exploatarea acestora.

1.1.2.4. **Factori sociali:** urbanizarea (gradul și vârsta de urbanizare), sporirea complexității muncii și a consumului de energie psihică și nervoasă, iar timpul liber și îndeosebi cel plătit. Ei sunt, de asemenea, generatori de fluxuri turistice.

1.1.2.5. **Factori demografici:** evoluția numerică a populației, modificarea duratei medii a vieții, structura pe vârste și pe categorii socio-profesionale, starea sănătății populației etc. Aceștia sunt importanți în dimensionarea cererii turistice și satisfacerea nevoilor acesteia.

1.1.2.6. **Factori psihologici, educativi, de cultură și civilizație:** gradul de instruire, interesul pentru cultură, dorința și nevoia de cunoaștere, gustul estetic, caracterul și temperamentul individual, fenomenul de imitație etc. Se impun și disponibilitatea, cererea și distribuția acesteia.

1.1.2.7. **Factori politici:** situația economică și politică, formalități la frontieră, facilități sau priorități în turismul organizat, regimul vizelor, diversitatea tipologică a aranjamentelor, legislația turistică etc. Aceștia pot să frâneze sau să dezvolte activitatea de turism.

1.1.2.8. **Factori legați de informația turistică și mijloacele și căile de informare și promovare** a produselor turistice, calitatea serviciilor turistice etc. Dovedesc puterea de penetrație și de atracție a ofertei turistice pe piața turistică.

După **durata în timp** a acțiunii lor se deosebesc:

- **factori cu influență permanentă** (timpul liber, veniturile, mișcarea populației, oferta potențială, urbanizarea etc.);

- **factori conjuncturali** (crize economice și politice, conflicte armate, catastrofe naturale, condiții meteorologice și alți factori de risc).

O altă grupare a factorilor se referă la sensul **intervenției** lor și identifică:

- **factori exogeni** care stimulează global dezvoltarea turismului, precum: sporul natural al populației, veniturile populației, gradul și vârsta de urbanizare, motorizarea și creșterea mobilității populației, infrastructura generală etc.;

- **factori endogeni** ce se referă la conținutul activității turistice – lansarea de noi produse turistice, dezvoltarea și diversificarea serviciilor, nivelul de pregătire a forței de muncă, calitatea serviciilor, promovarea și publicitatea turistică etc.

După **importanța în determinarea fenomenului turistic**, factorii se pot grupa în:

- **factori primari** – oferta turistică, veniturile, mișcarea populației, timpul liber etc.;
- **factori secundari** – facilități de viză, legislație, cooperarea internațională, priorități în dezvoltarea turismului și a serviciilor suplimentare etc.

Factorii determinanți ai evoluției turismului pot fi structurați și în raport **cu influența asupra celor două laturi corelative pieței turistice**, existând, astfel, două categorii:

- **factori ai cererii turistice**: venituri, urbanizare, timp liber, dinamica populației etc.;

- **factori ai ofertei turistice**, respectiv, produsele și serviciile turistice, formele de turism, prețuri și tarife, pregătirea forței de muncă, calitatea serviciilor, publicitate și promovare, sezonabilitatea activității etc.

Deci, rezultă că fenomenul turistic evoluează în timp și spațiu sub acțiunea corelată a unui complex de factori, unii cu caracter favorizant, alții fiind restrictivi, punându-și amprenta îndeosebi asupra cererii turistice, latura cea mai dinamică a pieței.

### **1.1.3. Factori defavorizanți ai activității de turism**

Activitatea în turism este supusă în permanență unor constrângeri de ordin administrativ, sanitar, politic, economic, de mediu, care pot atenua, frâna sau anula atracția și dorința de călătorie pentru o destinație turistică.

În literatura de specialitate se evidențiază asemenea **factori defavorizanți** în scopul conștientizării lor și de orientare a activității de turism în direcțiile cele mai avantajoase.

Cererea turistică internațională este variabilă în timp și spațiu în raport cu dezvoltarea economică și mai ales cu **paritatea monetară și costul vieții**. Creșterea forte a unei monede naționale, în raport cu alte monede, favorizează sejururile cetățenilor țării respective spre alte destinații, dar frânează accesul turiștilor străini pe piața respectivă. După cum, cursul slab al unei monede generează afluxuri mari de turiști străini către țara în cauză. De paritatea monetară și de dezvoltarea economică a unei țări depinde și costul vieții și al serviciilor turistice pentru un turist străin.

Un alt factor defavorizant este legat de **caracterul limitat al resurselor turistice** naturale sau create de om disponibile pentru dezvoltarea activității de turism și recreere. Se au în vedere, pe de o parte, resursele și atracțiile turistice cu valorile lor calitative și cantitative, care se pot degrada și epuiza în timp (resurse balneare, obiective istorice), iar, pe de altă parte, exploatarea durabilă a acestora, respectându-se conceptul de capacitate optimă de exploatare și de primire (fizică și ecologică) a destinației turistice cu potențialul său natural și cultural-istoric. Această dezvoltare durabilă conduce la o valorificare îndelungată a resurselor turistice.

Alte constrângeri sunt de ordin **administrativ și sanitar**, cu trimitere la formalitățile administrative, vamale sau sanitare. De aceea s-a redactat un ghid *Travel Information Manual – Manual de Informații pentru Călătorie*, unde acestea sunt cuprinse și detaliate

pentru fiecare țară. Orice abatere de la aceste norme de conduită conduce la insatisfacția turistului sau chiar anularea călătoriei.

În unele țări se manifestă și alte elemente defavorizante, precum cele **politice, sociale, ideologice** sau **conflicte armate**, care grevează călătoria turistică și chiar izolează anumite destinații, așa cum s-a întâmplat în ultimele decenii în Orientul Mijlociu, Libia, Africa Centrală și de Est. Actele teroriste din SUA, Indonezia, Filipine, Israel, nordul Americii Latine, războaiele din Kuweit și Irak sunt cauze ale anulării sau scăderii bruște a circulației turistice spre aceste țări sau regiuni.

**Fenomenele de risc natural** produc daune activității turistice indiferent de aria de desfășurare a acestora și de amploarea și tipologia lor. Este vorba de fenomene meteorologice-hidrologice (torențialitatea precipitațiilor, inundații, fenomene orajoase), geomorfologice (alunecări de teren, curgeri de noroi, prăbușiri), cutremure, vulcanism etc. În ariile montane pericolele naturale sunt legate de avalanșe, torenți de noroi, torenți de pietre, căderi de pietre, iar pe litoral, de valuri uriașe, tsunami, taifunuri, uragane etc. Desigur, aceste riscuri naturale se asociază uneori cu **cele antropice** provenite din poluarea aerului, apelor și solului, ploile acide, poluarea cu carburanți și alte reziduuri industriale pe litoral (mareele negre) etc.

Desigur, sunt și constrângeri legate **de asigurarea calității serviciilor la destinație, de dezvoltarea infrastructurii** (căi de comunicații), **de organizarea activității agențiilor touroperatoare, de cooperare** în condițiile concurenței pe piață, **de lipsa informațiilor și a publicațiilor, de riscul financiar al firmelor de turism și companiilor de aviație** etc.

Toți acești factori creează disconfort, nesiguranță și compromit dezvoltarea oricărei activități de turism.

#### **1.1.4. Turismul. Definiții și concepte**

##### **1.1.4.1. Considerații generale. Timpul liber. Recreere. Turism**

În literatura de specialitate referitoare la odihnă și timpul liber al unui individ se operează cu două noțiuni: **timpul liber în ansamblu, discreționar (free time)** și **timpul liber pentru odihnă (leisure time sau loisir)** (Cosmescu, 1998).

**Timpul liber pentru odihnă (loisir)** poate fi petrecut în diverse moduri, în ideea de **recreere și de practicare a turismului**.

Desigur, sunt și alte păreri privind conceptul de „**loisir**”, în sensul de **recreere**, adică de refacere a organismului sau recreere a individului prin folosirea plăcută și constructivă a unei părți din timpul de odihnă.

**Recreerea** presupune jocurile individuale și colective, practicarea drumeției și a sporturilor, relaxarea și divertismentul cultural, exersarea unor arte și hobby-uri, cultură, cunoaștere, instrucție etc., unele dintre acestea neavând tangență cu motivațiile „sui generis” ale turismului.

Dar recreerea nu poate fi identificată cu turismul, deoarece: **turismul este asociat cu timpul liber (odihna)** și cu **timpul pentru călătoriile de afaceri, întruniri etc.**; **turismul presupune o călătorie și este asociat cu o cazare în afara reședinței, cheltuieli mai mari în bugetul familiei, efecte economice notabile pentru aria receptoare** etc. **Recreerea nu presupune o deplasare de la domiciliu și cel mult o plimbare în cadrul natural sau suburban** al acestuia; cele mai multe forme de recreere se desfășoară în cadrul căminului

sau în zone apropiate. Turismul cuprinde toate formele de recreere și, deci, se realizează prin recreere.

**Turismul** reprezintă, astfel, o modalitate esențială, specifică și calificată, de utilizare agreabilă a timpului liber pentru odihnă (*loisir*). De altfel, Organizația Mondială a Turismului (OMT) a adoptat, în anul 1983, ca motivații de călătorie pentru turistul internațional (de ce nu și pentru cel intern), printre altele, și cele de *loisir*, adică: agrement, vacanță, sănătate, studii, religie, sport (Cristureanu, 1992).

Sintetic, unii specialiști consideră turismul „formă de recreere alături de alte activități și formule de petrecere a timpului liber, care implică, în anumite situații, efectuarea unor cheltuieli cu impact asupra economiilor zonelor vizitate” (J. Ch. Holleway, 1994, citat de Minciu, 2000).

Se poate concluziona că recreerea, chiar dacă se petrece simultan cu odihna, face parte din timpul destinat odihnei, iar turismul ca activitate preponderent recreațională se încadrează activităților specifice odihnei în sensul general (și semantic) al acesteia.

#### 1.1.4.2. Definiții și terminologie

**Turismul** ca fenomen economico-social contemporan se impune prin caracterul său de masă, prin conținutul complex, cu implicații importante asupra evoluției economiei și societății, asupra relațiilor interumane naționale și internaționale, dar și prin dinamismul său la scară națională și mondială. Cu toate acestea și în ciuda faptului că termenii „turist” și „turism” circulă de peste două secole (Samuel Pagge, *Anecdote ale limbii engleze*, 1800, citat de Cosmescu, 1998), încă nu există o definiție distinctă, unanim acceptată, cu toate că până în prezent s-au făcut progrese în direcția standardizării terminologice pentru turismul internațional.

Din punct de vedere etimologic, termenul de **turism** își are originile în cuvântul englezesc **to tour** („a călători”, „a colinda”), cu semnificația de **excursie**; a fost creat în Anglia secolului al XVIII-lea, desemnând inițial, acțiunea de documentare în Europa a tinerilor aristocrați britanici pentru a-și desăvârși educația și cultura.

Acest anglicism provine din cuvântul francez **tour** („călătorie”, „mișcare în aer liber”, „plimbare”, „drumeție”), preluat în majoritatea limbilor moderne în sensul de călătorie în scopuri de recreere și agrement. La rândul său, cuvântul **tour** derivă din termenul grecesc **tournos** și, respectiv, din cel latin **turnus**, cu semnificația de **circuit, călătorie în circuit**. Termenii consacrați **tourisme** (fr.), **tourismo** (it), **tourismus** (germ.), **tourism** (engl.), **turizm** (rus) sau **turism** (rom.) exprimă o călătorie pentru a vizita anumite destinații și obiective atractive pentru cunoaștere și plăcerea proprie, presupunând atât deplasarea, cât și un sejur temporar în aceste localități/regiuni pentru petrecerea timpului liber.

Din perspectiva istorică, termenul „**turist**” a fost folosit pentru prima dată în anul 1800 de către scriitorul englez S. Pagge și mai apoi de Stendhal în *Memoriile unui turist* în 1838, iar, în 1811, „Sporting Magazine” din Anglia introduce cuvântul *tourism* în circulația universală.

Prima definiție a *turistului* apare în 1876, în *Dicționarul Universal al secolului al XIX-lea*, ca „*persoana ce călătorește doar pentru plăcerea călătoriei (ca să poată spune că a călătorit)*” (Zbigniew Mieczkowski, 1990, citat de Cosmescu, 1998). În continuare, acești termeni au căpătat o largă acceptare și folosință.

Definierea **turismului** ca fenomen economic și social datează încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, dar abia în 1905 s-a conturat o definiție acceptată la timpul respectiv.

Astfel, E. Guyer-Freuler (citată de Baretje R., Defert P., 1992, după Minciu, 2000) arată, în 1905, printre altele, că, *turismul*, în sensul modern al cuvântului, este „*un fenomen al timpurilor moderne, bazat pe creșterea necesității de refacere a sănătății și pe schimbarea mediului ambiental, pe nașterea și dezvoltarea sentimentului de receptivitate pentru frumusețile naturii..., rezultat al dezvoltării comerțului, industriei și perfecționării mijloacelor de transport*”.

În anul 1910, austriacul Jean von Schullern zu Schrattenhoffen (citată de Snak și colab. 2001, după R. Lanquar, 1992), unul din precursorii noii teorii economice a turismului, definea *turismul* ca „*fenomenul care desemnează toate legăturile, în special economice, și care intră în acțiune pentru rezidenții temporari și străini dispersați înăuntrul unei comune, unei provincii, unui stat determinat ...*”, o „*activitate economică destinată a furniza tot ce este necesar mișcării turiștilor*”.

De-a lungul anilor noțiunea de *turism* s-a modificat, s-a îmbogățit continuu, deoarece și activitatea de turism a evoluat în raport cu dezvoltarea economico-socială a societății, iar turismul, în cele mai multe țări, este privit ca o ramură a economiei naționale și în strânsă legătură cu celelalte sectoare ale vieții publice (economice, financiare, sociale, culturale etc.), ca o activitate de mare complexitate.

O definiție conceptuală și cuprinzătoare despre *turism* ca activitate și acceptată pe plan mondial este a profesorului elvețian W. Hunziker, în anul 1940, prin care „*turismul este ansamblul de relații și fenomene, care rezultă din deplasarea și sejurul persoanelor în afara domiciliului lor, atât timp cât sejurul și deplasarea nu sunt motivate printr-o stabilire permanentă și activitate lucrativă oarecare*” (W. Hunziker, *Individual und sazial Turisme in Westereuropäische Raun*, Berne, 1940). Mai târziu, în 1940, în colaborare cu K. Krapf formulează o definiție mai elaborată, publicată în lucrarea *Allgemeine Fremdenverkehrslehre – Manual general de turism*, Poligraphischer Verlag, A.G. Zurich, 1942 (citată de Cosmescu, 1998; Minciu, 2000; Snak, colab., 2001)<sup>1)</sup>.

Unii specialiști consideră această definiție ca prea generală, fiindcă include și unele forme, deplasări ce nu au scopuri turistice, fiind generate de anumite fenomene social-economice sau, dimpotrivă, limitativă, fiindcă exclude o serie de manifestări care au și conținut turistic prin solicitarea în mare măsură de servicii turistice (congrese și reuniuni interne și internaționale, afaceri și expoziții etc.). Această limitare se opune definiției statistice internaționale, ce include și călătoriile de afaceri sau profesionale care contribuie la economia locală în calitate de consum turistic (se exclud reședințele permanente și munca retribuită la destinația respectivă).

În acord cu concepția elvețiană și rigorile statistice se remarcă și definițiile francezului A. Sessa, după care „*turismul este un ansamblu de relații și fenomene rezultate din călătoria și sejurul nonrezidenților, atâta timp cât acesta (sejurul) nu se derulează într-o reședință ce devine permanentă*”, sau a specialistului S. Medlik, după care „*turiștii sunt persoane care se află în afara reședinței lor permanente, a locului de muncă, într-un loc temporar cu intenția clară de a se întoarce după o absență de câteva zile, săptămâni sau câteva luni*” (citați după Cosmescu, 1998).

O altă definiție mai cuprinzătoare în ceea ce privește „actorii” participanți la activitatea de turism este următoarea: „*Turismul este suma fenomenelor și relațiilor, care*

---

<sup>1)</sup> Definiția ajustată de W. Hunziker în 1959 este: „*turismul este un ansamblu de fenomene și relații rezultând din călătoria și șederea nerezidenților, atât timp cât acestea nu determină o reședință permanentă sau nu se leagă de vreo activitate temporară (sau permanentă) retribuită*” (Z. Mieczkowski, 1990).

izvorăsc din interacțiunea între turiști, furnizori de activități economice, guvernele și comunitățile țărilor gazdă, instituții de învățământ – universități, colegii – pe de o parte și organizații nonguvernamentale, pe de altă parte, în cadrul procesului de atragere, deplasare, găzduire a turiștilor și a altor categorii de vizitatori” (Mc Intoch R., Goeldner Ch., 1995, citați de Cosmescu I., 1998).

Pentru a se ajunge la o definiție cât mai cuprinzătoare și acceptabilă, specialiștii din A.I.E.S.T. (Asociația Internațională a Experților Științifici în Turism) au acceptat următoarele elemente caracteristice fenomenului turistic (Snak, colab., 2001):

- călătoria persoanelor (elementul dinamic);
- sejurul (destinația) într-o localitate în afara domiciliului/ reședinței permanente a persoanei care se deplasează (elementul static);
- sejurul are durată limitată/temporaritatea sejurului (elementul efemer al fenomenului pentru persoana vizitatoare);
- caracterul nelucrative al activității vizitatorului;
- locul sejurului să nu se transforme într-o reședință definitivă.

În concordanță cu criteriile de mai sus, profesorul Claude Kaspar, 1981 (citad de Snak și colab., 2001) a propus o altă definiție a turismului, după care „turismul este ansamblul relațiilor și faptelor constituite din deplasarea și sejurul persoanelor pentru care locul de sejur nu este nici domiciliul și nici locul principal al activității profesionale”.

Organizația Mondială a Turismului (OMT) în recomandările adoptate în anul 1993, precizează că *turismul include „activitățile desfășurate de persoane, pe durata călătoriilor și sejururilor, în locuri situate în afara mediului lor obișnuit (reședinței obișnuite), pentru o perioadă consecutivă, ce nu depășește un an (12 luni), cu scop de loisir (recreere), de afaceri sau din alte motive”* (OMT, 1993)<sup>2)</sup>.

În concordanță cu această definiție, se pot identifica trei forme principale de turism (figura nr. 1):

- turism intern (domestic tourism): călătoria rezidenților în propria țară (țara dată);
- turism receptor (inbound tourism, incoming): călătoria non-rezidenților în țara dată;
- turism emițător (outbound tourism, outgoing): călătoria rezidenților țării date în alte țări.



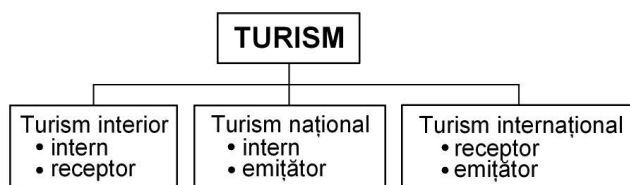
**Figura nr. 1**

În „sistemul conturilor naționale” se face referire la activitățile și cheltuielile rezidenților și non-rezidenților care călătoresc într-o anumită țară (țara dată) și atunci, sintagma domestic tourism, cuprinde turismul intern și pe cel receptor (vezi Minciu, 2002).

Cele trei forme de bază pot fi asociate în modalități diferite și apar noi categorii de turism (figura nr. 2):

<sup>2)</sup> OMT, Recommendations sur les statistiques du tourisme, Nation Unies, New York 1993.

- turism interior, format din turismul intern și turismul receptor;
- turism național, constituit din turismul intern și turismul emițător;
- turismul internațional, alcătuit din turismul receptor și turismul emițător.



**Figura nr. 2**

Organizația Mondială a Turismului (O.M.T.) a propus o definiție pentru **turistul național**, și anume: „*poate fi considerată turist național orice persoană care vizitează un loc ce nu constituie domiciliul său obișnuit, situat în interiorul țării sale de reședință și având un scop diferit de acela al exercitării unei activități remunerate și efectuând o ședere cu o durată de cel puțin o înnoptare (adică 24 ore)*”. Această definiție concordă cu aceea adoptată și recomandată în 1963 de Uniunea Internațională a Organizațiilor Oficiale pentru Turism (U.I.O.O.T. transformat, în 1975, în O.M.T.) referitoare la *turist*, în general, „*ca orice persoană care vizitează o țară, regiune sau loc, altul decât cel care este locul ei de reședință, pentru orice motiv, altul decât acela de a exercita o activitate remunerată, și efectuând un sejur de cel puțin 24 ore. Acest sejur poate fi în propria țară (turist intern sau național) sau în altă țară (turist internațional)*” (Snak, colab., 2001; Dinu, 2002).

Și, în România, sunt preocupări în definirea activității de *turism*. Astfel, în *Micul Dicționar Enciclopedic* (București, 1972) se propune următoarea definiție a **turismului**: „*acea activitate cu caracter recreativ constând din parcurgerea pe jos sau cu diferite mijloace de transport a unor distanțe pentru vizitarea regiunilor pitorești, a localităților economice, istorice etc. Este considerat un fenomen social-economic cu caracter de masă, care cuprinde relațiile și activitățile ce au loc în cadrul unei țări și în circuitul valorilor materiale și spirituale dintre țări în procesul utilizării timpului liber*”. În ediția din 1978 a *Micului Dicționar Enciclopedic* se dă o definiție mai sugestivă pentru conținutul și complexitatea **activității turistice**: „*latură a sectorului terțiar al economiei, unde activitatea prestată are ca scop organizarea și desfășurarea călătoriilor de agrement, recreere sau a deplasărilor de persoane la diferite congrese și reuniuni; include toate activitățile necesare satisfacerii nevoilor de consum și servicii ale turiștilor*”.

Desigur, în literatura de specialitate sunt evidențiate multe preocupări și contribuții meritorii la definirea turismului ca fenomen economico-social și la sublinierea și a altor aspecte, care reliefează dinamica și complexitatea activității de turism (vezi Cosmescu, 1998; Dinu, 2002; Ceangă, 2002; Erdeli, colab., 1999 etc.). Majoritatea definițiilor elaborate pun în evidență, cu precădere, latura economică și statistico-organizatorică a activității de turism. De aceea, noțiunea de turism are o încărcătură complexă, fiindcă, în afara călătoriei și a sejurului, ca și a agrementului adiacent acestora, se impun și alte activități pentru realizarea lor, precum industria de servicii care cooperează la satisfacerea nevoilor turistului etc.

Turismul include atât călătoriile de plăcere și vacanță (cu precădere), cât și pe cele de afaceri și altele cu scopuri motivaționale personale.

Călătoria are un sens atotcuprinzător, deci, mai larg decât termenul de turism. Referindu-ne la turism, călătoria este o componentă a acestuia, deoarece turismul presupune și călătoria la destinațiile luate în calcul. Primordialitatea acesteia (a călătoriei) se regăsește în programele turistice în circuit (excursiile), în care se urmăresc succesiv destinațiile și obiectivele turistice programate anticipat și unde serviciile de transport au un rol important. În cadrul turismului de sejur, călătoria are un rol restrâns, de deplasare la destinația respectivă și înapoi acasă.

Volumul mare al acțiunilor turistice de tip excursii și utilizarea pe scară largă a serviciilor de transport (proprii sau asigurate de prestatori independenți) au făcut ca, în literatura de profil din străinătate, sintagma „**industria turismului**” să fie înlocuită cu expresia mai nuanțată „**industria călătoriilor și turismului**” ceea ce se remarcă și pe firmele unor agenții touroperatoare românești și se reflectă în statisticile economice inclusiv din România (vezi *Turismul României, Breviar statistic și alte statistici din turism ale I.N.S. România*).

Specialiștii în domeniul turismului, în dorința de a defini și înregistra cât mai corespunzător ansamblul fenomenului turistic (volum, structură, evoluția fluxurilor turistice), au stabilit standardele statistice adecvate și terminologia corespunzătoare departajării călătoriilor și vizitatorilor unei țări sau din interiorul acesteia.

În recomandările adoptate în 1993 la Sesiunea XXVII-a Comisiei de Statistică a Națiunilor Unite<sup>3)</sup> s-au definit criteriile considerate esențiale în clasificarea noțiunii de vizitator față de alte categorii de călători și anume: **voiajul** (călătorie) într-o destinație situată în afara reședinței obișnuite; **sejurul** care nu poate depăși 12 luni consecutive și motivul principal să fie altul decât exercitarea unei activități remunerate.

Astfel că, în baza recomandărilor mai sus menționate, pentru Organizația Mondială a Turismului **turistul** reprezintă „*orice persoană care se deplasează spre un loc situat în afara reședinței sale obișnuite, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și ale cărei motive principale de călătorie sunt altele decât exercitarea unei activități remunerate la locul vizitat*”.

Se operează, astfel, cu trei noțiuni: *vizitator*, *excursionist* și *turist*, al căror conținut a fost îndelung discutat de către experții în statistica turismului, pentru comparabilitatea înregistrărilor statistice privind mișcarea turiștilor.

Prezentăm în continuare o retrospectivă a acestui demers.

În anul 1937, la recomandarea Comitetului de statisticieni experți ai Ligii Națiunilor, s-a acceptat următoarea definiție a **turistului străin**: „*orice persoană care se deplasează pentru o durată de cel puțin 24 de ore într-o altă țară, diferită de cea în care se află domiciliul său stabil*” (n.n. – V.G. – criteriul „24 de ore”, care împarte vizitatorii în turiști și excursioniști, a fost înlocuit în 1967 cu „criteriul cazării peste noapte”). Conform acestei definiții din 1937, pot fi considerați turiști: persoanele care efectuează o călătorie de plăcere (de agrement) sau pentru orice alte motive (familiale, de sănătate etc.); persoanele care călătoresc cu scopul de a participa la conferințe, reuniuni și misiuni diverse (științifice, administrative, diplomatice, religioase, sportive etc.); persoanele în călătorii de afaceri. Nu au fost considerați turiști: persoanele care sosesc într-o funcție sau

---

<sup>3)</sup> OMT, 1993 op. citată

pentru a exercita o activitate profesională; persoanele care vin să se stabilească cu reședința definitivă într-o țară; studenții și elevii care locuiesc temporar în străinătate; persoanele care circulă provizoriu în zonele de frontieră (excursionistii și „micul trafic”), precum și persoanele care domiciliază permanent într-o țară, dar lucrează într-o altă țară (navetiștii); călătorii în tranzit care nu se opresc în țară, chiar dacă durata traversării depășește 24 ore.

Această definiție a fost amendată prin stabilirea termenului maximal și minimal temporal al șederii unui turist: „*turistul este persoana care se află într-o localitate situată în afara perimetrului unde își are reședința pentru o perioadă minimă de 24 ore sau maximă de un an*”, după perioada de un an persoana este considerată emigrant în țara respectivă (OECD, 1973).

Definiția din 1937 a fost reformulată de UIOOT în 1950, admițând „ca turiști, și pe elevii și studenții aflați în străinătate pentru formare și specializare profesională” și specificând un nou tip de călător numit **excursionist internațional**: „*un individ care călătorește din plăcere și care vizitează altă țară pentru mai puțin de 24 de ore*”. De asemenea, UIOOT definește și **călătorul în tranzit** ca acel „*individ care trece printr-o țară fără a se opri, indiferent de timpul pe care el îl petrece în țara respectivă*” sau ca acel „*individ care călătorește printr-o țară în mai puțin de 24 de ore, dacă face doar o oprire scurtă, neturistică*”.

În anul 1963, la Conferința ONU despre Turism și Călătorie Internațională de la Roma s-a făcut o distincție între vizitatori – turiști, care stau mai mult de 24 de ore și vizitatori – excursioniști, care stau mai puțin de 24 de ore, departajarea identică celei făcută de UIOOT în 1950, dintre turiști și excursioniști, recomandări validate în sesiunea a XV-a a Comisiei de Statistică a ONU în aprilie 1968.

Comisia de Statistică a ONU în ședința din 1976, la care a participat, printre alți invitați, și OMT (Organizația Mondială a Turismului, înființată în 1975), a recomandat definițiile călătorilor internaționali, acceptate și folosite astăzi de majoritatea țărilor, îndrumări aflate în „*Cartea Tehnică asupra colectării și pregătirii de date statistice privind turismul național și internațional*”, publicată de OMT în 1981 și reactualizată în 1993.

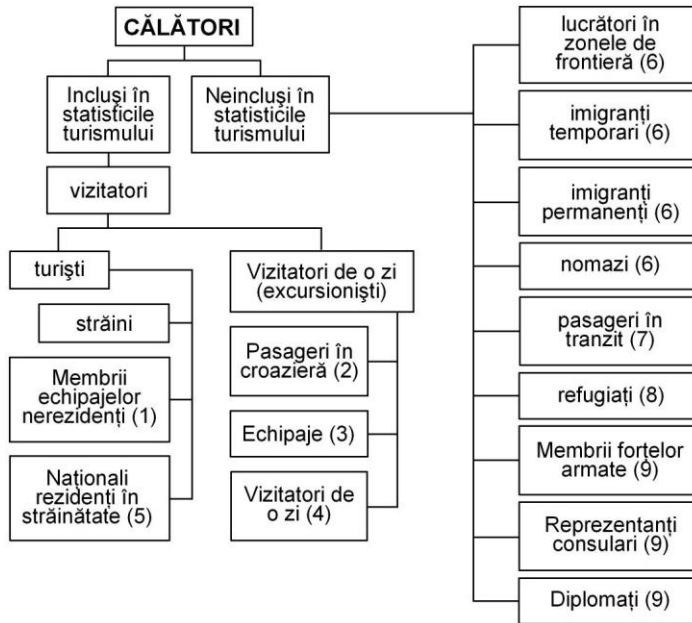
În vederea uniformizării metodologiei de culegere a informațiilor, OMT a elaborat criteriile de clasificare a vizitatorilor internaționali pe care le prezentăm în figura nr. 3, cu explicațiile respective.

Explicații la clasificarea vizitatorilor internaționali:

1) membrii echipajelor aeronavelor de linie sau ale navelor de pasageri staționate în rada porturilor din localitățile vizitate de turiști, care recurg la serviciile de cazare ale unităților hoteliere din țară vizitată; 2) persoane care sosesc într-o țară străină pe nave de croazieră (după definiția din 1965 a Organizației Internaționale Maritime – I.M.O.) și care petrec noaptea pe vas, chiar dacă debarcă pentru vizitare o singură zi sau mai multe zile; 3) echipaje care nu sunt rezidente în țara vizitată și care rămân în țară pentru o singură zi; 4) vizitatorii care sosesc și părăsesc țara în aceeași zi, pentru scopuri profesionale sau alte scopuri turistice, incluzând și vizitatorii tranzitați pentru o zi până la sau de la țara de destinație a călătoriei; 5) vizitatorii cu înoptare în drum de la sau spre țările de destinație; 6) categorii definite de Națiunile Unite în „Recomandările privind statisticile pentru migrațiunea temporară”, 1980; 7) cei care nu părăsesc zonele de tranzit din aeroporturi sau porturi, inclusiv transferurile între aeroporturi și porturi; 8) conform definiției Înaltului Comisar pentru Refugiați al Națiunilor Unite (1967); 9) în cazurile

când aceste persoane călătoresc din țara lor de origine la destinația misiunii lor oficiale și viceversa (incluzând și persoanele pentru serviciile casnice și persoanele dependente care însoțesc aceste categorii de persoane sau care se reunesc pe parcursul călătoriei).

### Clasificarea vizitatorilor internaționali după criteriile Organizației Mondiale a Turismului



Sursa: O.M.T. Tourism Trends Worldwide and in Europe (după Snak, colab., 2001)

Figura nr. 3

### Clasificarea călătorilor

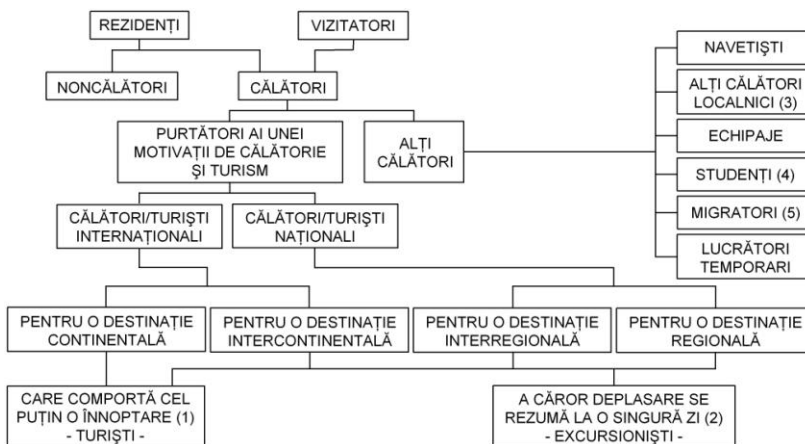


Figura nr. 4

Desigur, sunt și alte clasificări a călătorilor și vizitatorilor (turiști/excursioniști), cum ar fi aceea a profesorului canadian Chadwick R.A. (citad de Cosmescu, 1998), care nu diferă prea mult de abordarea OMT, excepție făcând două aspecte: excluderea din categoria călători-turiști a echipajelor aeronavelor și a mijloacelor de transport și sintagma „turism și călătorie” în locul termenului integrator „turism”. Spre comparație cu opinia OMT, redăm această clasificare în figura nr. 4.

**Notă:** (1) „Turiști”, în sensul definițiilor statistice internaționale; (2) „Excursioniști”, în sensul definițiilor statistice internaționale; (3) Călători ale căror deplasări nu depășesc, față de localitatea de domiciliu, 50 mile (80 km); (4) Studenți navetiști între domiciliu și școală, alte categorii ale studenților – neincluzându-se în această categorie; (5) Toate acele persoane care își schimbă reședința, călătorind fără intenția de întoarcere, respectiv: emigranți, refugiați, migratori naționali și nomazi (adaptare după Chadwick R.A., 1987:50).

Sintetic, prezentăm mai jos terminologia și definițiile recomandate de Organizația Mondială a Turismului privitor la turismul național și internațional și conforme cu Declarația de la Manila a OMT din 1980, care extinde sfera definițiilor date în 1963, la întreaga activitate de turism (turism internațional și național).

• **Călătorul** este „*orice persoană care se deplasează în afara domiciliului său, vizita având orice scop*”.

• **Vizitator:** „*participant la o acțiune de turism și călătorii turistice*”. După rezidență vizitatorii sunt grupați în **vizitatori internaționali** și **vizitatori interni**, iar după durata sejurului, fiecare categorie se împarte în **turiști** (cu cel puțin o noapte de cazare) și **excursioniști** (vizitatori de o zi, fără înnoptare).

• **Vizitatorul internațional** este „*o persoană care se deplasează într-o altă țară decât cea în care își are reședința, pentru o durată de până la un an, pentru orice scop, altul decât acela de a exercita o activitate remunerată în țara dată*”. Se includ aici:

a. **turiști internaționali**, respectiv vizitatorii pentru cel puțin 24 de ore sau cel puțin o înnoptare în țara vizitată<sup>4)</sup>, ale căror motive de călătorie pot fi grupate în:

- odihnă, plăcere, distracție-agrement, cultură, studii, sănătate și sport;
- afaceri, misiuni, congrese, reuniuni.

b. **excursioniști internaționali**, respectiv vizitatori temporari, pentru mai puțin de 24 de ore în țara vizitată, deci, care nu petrec cel puțin o noapte în țara de destinație. În această categorie se cuprind și:

• **vizitatorii – pasageri** pe nave de croazieră, care pot vizita portul sau face excursii de mai multe zile, dar se întorc pe navă pentru a înnopta;

• **pasagerii** care fac parte dintr-o excursie în grup cu trenul și sunt cazați în vagoanele de dormit;

• **proprietarii sau pasagerii yachturilor**, care se cazează la bordul acestora;

• **membrii echipajelor** care nu petrec cel puțin o noapte în țara de destinație și echipajele navelor de război aflate în vizită de curtoazie într-o țară și sunt cazate la bordul navei.

---

<sup>4)</sup> Conform statisticilor OMT este vorba de cazarea în structurile de cazare colective și private (unități hoteliere și cele asimilate lor) și nu în unități cu o altă destinație decât cea turistică (reședințe secundare, case particulare, cămine studențești, tabere școlare etc.).

Nu sunt incluși în categoria excursioniștilor (vizitatori de o zi) **pasagerii de tranzit**, cum ar fi **pasagerii pe liniile** aeriene, care pot intra și staționa în aeroport, dar nu trec oficial prin vama țării respective.

• **Vizitator intern.** Termenul desemnează „toate persoanele care se deplasează într-un loc situat în țara de rezidență, dar altul decât domiciliul lor obișnuit, pentru o perioadă de până la un an, și al căror motiv de vizitare este altul decât acela de a exercita o activitate remunerată în locul vizitat”. Motivele călătoriei turistice sunt aceleași ca și în cazul vizitatorului internațional.

Vizitatorii interni se grupează în:

a. **turiști interni**, respectiv vizitatori interni care petrec cel puțin o înnoptare în structurile de cazare colective sau private în locul vizitat.

b. **excursioniști** sau vizitatori de o zi, care nu petrec o noapte în structurile de cazare colective sau private în locul vizitat.

• **Vizitatorul (călătorul) în tranzit**, numit în unele statistici „**vizitator în tranzit**”, este „orice persoană care traversează o țară, chiar dacă rămâne mai mult de 24 de ore, cu condiția ca opririle să fie de scurtă durată și să aibă alte motive decât turistice”.

În statisticile OMT mai figurează și clasificarea următoare a vizitatorilor:

• **vizitatori naționali:** turiști și excursioniști;

• **vizitatori internaționali:** turiști și excursioniști.

Se cuvin câteva observații referitoare la aceste definiții și conținutul lor, și anume:

1. În definiții și statistici nu este cuprins fluxul de vizitatori de la frontieră („**micul trafic**”), respectiv excursioniștii transfrontalieri, care nu utilizează serviciile de cazare pe care le oferă țara gazdă.

2. În departajarea vizitatorilor în *turiști și excursioniști* „criteriul cazării peste noapte” a înlocuit pe cel de „24 de ore” din rațiuni economice la cazare și din precepte practice (o excursie cu cazare poate dura mai puțin de 24 de ore).

3. Pornind de la motivațiile călătoriei turistice, unii autori disting trei categorii de turiști (Cosmescu, 1998): **turiști adevărați** sau propriu-ziși, cei ce călătoresc de plăcere în timpul liber; **turiști de afaceri**, inclusiv parlamentari, delegații oficiale etc.; **alți turiști**, respectiv studenți, elevi, doctoranzi în străinătate, pelerini, misionari, persoane aflate la cură balneară etc.

4. În înregistrările statistice internaționale apar câteva simboluri referitoare la înregistrările de turiști și anume: **TF** – turiști străini sosiți la frontieră (se exclude „micul trafic”); **VF** – vizitatori străini sosiți la frontieră (se exclude „micul trafic”); **THS** – turiști străini sosiți (cazați) în hoteluri și unități similare; **TCF** – turiști străini cazați în unități de cazare colective (după OMT).

## 1.2. Turismul, activitate complexă de studiu și cercetare interdisciplinară

### 1.2.1. Turismul ca activitate economică importantă și de mare complexitate

Turismul ca parte integrantă a economiei naționale face parte din sectorul terțiar al economiei – sectorul de servicii – prin factorii săi de producție: capital, resurse turistice și forță de muncă.

Turismul, prin conținutul și trăsăturile sale, reprezintă o *ramură distinctă în economia unei țări*, iar prin valorificarea superioară a resurselor turistice, aportul valutar,